

Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
MACIEJ SZPUNAR
prednesené 10. marca 2021¹

Vec C-13/20

**Top System SA
proti
État belge**

[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Cour d'appel de Bruxelles (Odvolací súd Brusel, Belgicko)]

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Autorské právo a práva súvisiace s autorským právom – Smernica 91/250/EHS – Právna ochrana počítačových programov – Článok 5 ods. 1 – Výnimky z úkonov podliehajúcich obmedzeniam – Úkony potrebné na opravu chýb – Článok 6 – Spätný preklad počítačového programu“

Úvod

1. Súdny dvor má v prejednávanej veci opäť príležitosť zaoberať sa špecifikami právnej ochrany počítačových programov. Hoci sa totiž tak v práve Únie,² ako aj v medzinárodnom práve³ uznáva, že počítačové programy sú chránené autorským právom ako literárne diela, z viacerých hľadísk sa od týchto diel odlišujú. Ich špecifický charakter ako predmetov ochrany sa prejavuje v mechanizmoch tejto ochrany, ktoré sú natoľko odlišné od všeobecných pravidiel autorského práva, že niektorí autori hovoria o systéme ochrany, ktorý je *de facto* systémom *sui generis*.⁴

2. V prvom rade počítačové programy nielenže majú úžitkový účel, ale tento úžitkový účel má veľmi osobitný charakter: zabezpečiť prevádzku počítačov. Taký program sa totiž skladá zo súboru príkazov, ktoré v prípade, ak ich vykoná počítač, umožňujú počítaču plniť určité úlohy.⁵ Z toho vyplýva, že – na rozdiel od akejkoľvek inej kategórie predmetov chránených autorským

¹ Jazyk prednesu: francúzština.

² Pozri bod 9 nižšie.

³ Pozri článok 4 Zmluvy WIPO o autorskom práve, uzavretej 20. decembra 1996 v Ženeve.

⁴ Pozri najmä MARKIEWICZ, R.: *Ilustrowane prawo autorskie*. Warszawa: Wolters Kluwer, 2018, s. 463. Ďalší autori označujú počítačové programy ako „napísané na základe zákona“ – pozri VIVANT, M., BRUGUIÈRE, J.-M.: *Droit d'auteur et droits voisins*. Paris: Dalloz, 2015, s. 183.

⁵ JANSSENS, M.-CH.: The Software Directive. In: STAMATOUDI, I., TORREMAN, P.: *EU Copyright Law. A Commentary*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2014, s. 89 až 148, najmä s. 93.

právom – počítačové programy nie sú určené na používanie prostredníctvom ľudského vnímania. Prvé počítačové programy sa navyše považovali za príslušenstvo samotného prístroja a až postupne došlo k osamostatneniu softvéru od hardvéru.⁶

3. Je pravda, že v určitých situáciách, ktoré môžu byť relevantné z hľadiska autorského práva, môže byť užitočné, ak sa človek oboznámi s počítačovým programom, napríklad na to, aby vytvoril paralelný alebo doplnkový program. V zásade to však nie je používateľ, ale počítač, kto sa „oboznamuje“ s programom a vykonáva ho. Úžitok pre používateľa teda nespočíva v počítačovom programe ako takom, ale vo funkcionalitách, ktoré tento program umožňuje počítaču vykonávať. Tým sa počítačové programy podobajú skôr vynálezom chráneným patentom než „klasickým“ dielam, ktoré sú chránené autorským právom.

4. Z tejto prvej vlastnosti počítačových programov vyplýva druhá vlastnosť, a to spôsob ich vyjadrenia. Ak totiž počítačový program nie je určený na to, aby ho vnímal človek, ale na to, aby ho vnímal stroj, musí byť vyjadrený spôsobom, ktorý je zrozumiteľný pre stroj. Týmto spôsobom vyjadrenia je binárny kód, „písmo“, ktoré sa skladá len z dvoch znakov, obvykle znázorňovaných ako 0 a 1, ale aj toto znázornenie zodpovedá praxi človeka. Procesor počítača „číta“ tieto znaky ako rôzne hodnoty elektrického napätia.

5. Hoci programy určené pre takzvané počítače „prvej generácie“ boli často zapísané priamo formou binárneho kódu, moderné programy sú príliš zložité na to, aby sa mohli vytvoriť, či dokonca čítať v tejto forme. Existujú teda programovacie jazyky, nazývané „vysokoúrovňové jazyky“, ktoré obsahujú jednotlivé príkazy pre počítače, ktoré sú zapísané v podobe výrazov podobných prirodzenému jazyku, a teda človek ich môže vnímať a osoby, ktoré poznajú tieto jazyky, im môžu rozumieť. Počítačový program vytvorený v takom programovacom jazyku predstavuje jeho „zdrojový kód“. Tento zdrojový kód sa následne „kompiluje“ pomocou príslušného softvéru nazývaného „kompilátor“ do „strojového kódu“ alebo „objektového kódu“, teda do podoby, ktorá je pre počítač zrozumiteľná a vykonateľná.⁷

6. Faktom zostáva, že v praxi sa počítačové programy spravidla poskytujú používateľom iba vo forme strojového kódu. To umožňuje používať tieto programy prostredníctvom ich vykonávania na počítači, ale neumožňuje oboznámiť sa s ich obsahom, čo je v prípade diela chráneného autorským právom neobvyklé. Podstatou prejednávanej veci je práve otázka, či a prípadne do akej miery má používateľ počítačového programu právo preložiť strojový kód tohto programu do zdrojového kódu (taká operácia sa nazýva „spätný preklad“), aby sa mohol oboznámiť s jeho obsahom.

7. Táto otázka nás privádza k tretej vlastnosti počítačových programov ako predmetov autorskoprávnej ochrany, ktorou je vzťah medzi touto ochranou a klasickou zásadou autorského práva, podľa ktorej autorské právo nechráni myšlienky, ale len ich vyjadrenie. Táto zásada odzrkadľuje dôvod existencie autorského práva, ktorým je prispievať nielen k tvorbe prostredníctvom ochrany tvorivej činnosti autorov, ale aj k šíreniu a sprístupňovaniu myšlienok predchádzaním ich monopolizácii, aby myšlienky mohli byť zdrojom ďalších výsledkov tvorivej duševnej činnosti. Skutočnosť, že človek nedokáže vnímať vyjadrenie počítačových programov v podobe, v akej sa obvykle šíria, však umožňuje skryť myšlienky, na ktorých sú tieto programy založené, a tak poskytnúť ich autorom ochranu, ktorá prekračuje rámec toho, čo je odôvodnené

⁶ BING, J.: Copyright Protection of Computer Programs. In: DERCLAYE, E. (ed.): *Research Handbook on the Future of EU Copyright*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2009, s. 401 až 425, najmä s. 401.

⁷ Alebo presnejšie pre procesor, ktorý má určitú štruktúru, lebo príkazy strojového kódu sú špecifické pre každý typ procesora a procesor odlišného typu ich nevykoná.

cieľmi autorského práva.⁸ Počítačové programy tak predstavujú jedinú kategóriu chránených diel, v prípade ktorej nie je možné získať prístup k myšlienkam, na ktorých sú tieto diela založené, samotným zmyslovým rozborom, ktorý si nevyžaduje úkony, na ktoré sa vzťahu monopol autora.⁹

8. Domnievam sa, že tieto úvodné úvahy sú potrebné na zasadenie prejednávanej veci do špecifického kontextu autorskoprávnej ochrany počítačových programov. Kľúčový problém tejto veci, teda problém týkajúci sa práva vykonať spätný preklad programu, totiž nemôže vzniknúť v prípade žiadnej inej kategórie chránených predmetov z jednoduchého dôvodu, že na získanie prístupu k obsahu diel, ktoré patria do iných kategórií než počítačové programy, nie je potrebný proces spätného prekladu ani žiadny podobný proces.

Právny rámec

Právo Únie

9. Článok 1 smernice Rady 91/250/EHS zo 14. mája 1991 o právnej ochrane počítačových programov¹⁰ stanovuje:

„1. V súlade s ustanoveniami tejto smernice členské štáty chránia počítačové programy podľa autorského práva ako literárne diela v zmysle Bernskej dohody o ochrane literárnych a umeleckých diel. Na účely tejto smernice zahŕňa pojem ‚počítačové programy‘ aj ich prípravný koncepčný materiál.

2. Ochrana podľa tejto smernice sa vzťahuje na vyjadrenia počítačového programu v akejkoľvek forme. Myšlienky a princípy, na ktorých je založený ktorýkoľvek prvok počítačového programu, vrátane tých, ktoré sú podkladom ich rozhrania, nie sú podľa tejto smernice chránené autorským právom.

3. Počítačový program je chránený, ak je pôvodný v tom zmysle, že je autorovým vlastným duševným výtvorom. Žiadne iné kritériá na určenie možnej ochrany sa nepoužijú.“

10. Podľa článku 4 písm. a) a b) tejto smernice:

„S výnimkou [výhradou – *neoficiálny preklad*] ustanovení článkov 5 a 6 zahŕňajú výlučné práva nositeľa práv v zmysle článku 2 právo robiť alebo povoľovať:

a) trvalé alebo dočasné rozmnoženiny počítačového programu akýmikoľvek prostriedkami a v akejkoľvek forme, čiastočne alebo v celku. Ak si zavedenie, predvedenie, prevádzka, prenos alebo uloženie počítačového programu vyžaduje takú rozmnoženinu, na takéto úkony sa vyžaduje súhlas zo strany nositeľa práva;

⁸ Pozri najmä KARJALA, D. S.: Copyright Protection of Computer Documents. Reverse Engineering and Professor Miller. In: *University of Dayton Law Review*, 1994, roč. 19, s. 975 až 1020.

⁹ SHEMTOV, N.: *Beyond the Code. Protection of Non-Textual Features of Software*. Oxford: Oxford University Press, 2017, s. 28. Pokiaľ ide o podrobnejšie úvahy týkajúce sa dichotómie myšlienky a vyjadrenia v autorskom práve a jej uplatňovania na počítačové programy, pozri konkrétnejšie s. 102 až 127 tohto diela.

¹⁰ Ú. v. ES L 122, 1991, s. 42; Mim. vyd. 17/001, s. 114.

b) preklad, spracovanie, úpravu a každú inú zmenu počítačového programu a rozmnožovanie takto vzniknutých programov bez toho, aby tým boli dotknuté práva osoby, ktorá mení program“.

11. Podľa článku 5 ods. 1 uvedenej smernice:

„Ak nie sú osobitné zmluvné ustanovenia, úkony uvedené v článku 4 písm. a) a b) nevyžadujú súhlas nositeľa práv, ak ide o úkony potrebné na použitie počítačového programu oprávneným nadobúdateľom v súlade so zamýšľaným účelom, vrátane opravy chýb.“

12. Napokon článok 6 tej istej smernice, nazvaný „Rozklad [Spätný preklad – *neoficiálny preklad*]“, stanovuje:

„1. Súhlas nositeľa práva sa nevyžaduje tam, kde rozmnožovanie alebo preklad [rozmnoženie kódu alebo preklad – *neoficiálny preklad*] jeho formy v zmysle článku 4 písm. a) a b) sú nevyhnutné na získanie informácie potrebnej na dosiahnutie stykovej prevádzkovej schopnosti (interoperability) nezávisle vytvoreného počítačového programu a [programu s – *neoficiálny preklad*] inými programami, za podmienky, že sú splnené nasledujúce predpoklady:

- a) tieto úkony uskutočňuje nadobúdateľ licencie alebo iná osoba, ktorá má právo používať rozmnoženinu počítačového programu, alebo osoba oprávnená tak konať ich menom;
- b) informácie potrebné na dosiahnutie stykovej prevádzkovej schopnosti (interoperability) nebol[i] osobám uvedeným pod písm. a) skôr ľahko a rýchlo dostupn[é]; a
- c) tieto úkony sú obmedzené na tie časti pôvodného programu, ktoré sú potrebné na dosiahnutie prevádzkovej schopnosti (interoperability).

2. Ustanovenia odseku 1 nedovoľujú, aby informácia získaná ich uplatnením:

- a) bola použitá na iné ciele, ako na dosiahnutie prevádzkovej schopnosti (interoperability) nezávisle vytvoreného počítačového programu;
- b) bola poskytnutá iným, s výnimkou prípadov, keď je to potrebné na dosiahnutie prevádzkovej schopnosti (interoperability) nezávisle vytvoreného počítačového programu;
- c) bola využitá na vývoj, výrobu alebo odbyt počítačového programu v podstate podobného v jeho vyjadrení, alebo na akékoľvek iné úkony, ktoré porušujú autorské právo.

3. V súlade s ustanoveniami Bernskej dohody o ochrane literárnych a umeleckých diel nesmú byť ustanovenia tohto článku vykladané tak, že dovoľujú, aby bol použitý spôsobom, ktorý je neodôvodnene na ujmu oprávnených záujmov nositeľa práv, alebo ktorý je v rozpore so zvyčajným využívaním počítačového programu.“

13. Smernica 91/250 bola podľa článku 10 smernice 2009/24/ES¹¹ s účinnosťou od 24. mája 2009 zrušená. Na skutkové okolnosti sporu vo veci samej sa však *ratione temporis* naďalej vzťahuje smernica 91/250. Okrem toho relevantné ustanovenia tejto smernice neboli zmenené.

¹¹ Smernica Európskeho parlamentu a Rady z 23. apríla 2009 o právnej ochrane počítačových programov (Ú. v. EÚ L 111, 2009, s. 16).

Belgické právo

14. Články 4, 5 a 6 smernice 91/250 boli v podstate doslovne prebraté do belgického právneho poriadku v článkoch 5, 6 a 7 loi du 30 juin 1994 transposant en droit belge la directive 91/250/CEE du Conseil du 14 mai 1991 concernant la protection juridique des programmes d'ordinateur (zákon z 30. júna 1994, ktorým sa do belgického právneho poriadku preberá smernica Rady 91/250/EHS zo 14. mája 1991 o právnej ochrane počítačových programov)¹².

Skutkový stav, konanie vo veci samej a prejudiciálne otázky

15. Selor (Úrad federálnej správy pre výber zamestnancov, Belgicko) je belgická verejnoprávna inštitúcia, ktorá bola začlenená do federálnej verejnej služby pre strategické plánovanie a podporu a je zodpovedná za výber a usmerňovanie budúcich zamestnancov rôznych orgánov verejnej správy. État belge (Belgicko) je označený ako účastník konania vo veci samej.

16. Top System SA, spoločnosť založená podľa belgického práva, vyvíja počítačové programy a poskytuje svojim klientom rôzne služby v oblasti informačných technológií. Niekoľko rokov spolupracuje s úradom Selor.

17. Top System je okrem iného autorom viacerých aplikácií vyvinutých na objednávku úradu Selor, vrátane aplikácie „SWA“ (Selor Web Access), tiež nazývanej „eRecruiting“. Tieto aplikácie sa skladajú jednak z prvkov navrhnutých „na mieru“, ktorých cieľom je uspokojiť potreby a špecifické požiadavky úradu Selor, a jednak z prvkov, ktoré Top System prevzala z programu „TSF“ (Top System Framework), ktorého je autorom. Jedným z prvkov TSF je „DGE“ (DataGridEditor). Selor je držiteľom licencie na používanie aplikácií, ktoré vyvinula Top System.

18. Dňa 6. februára 2008 Selor a Top System uzavreli zmluvy o poskytovaní služieb, pričom predmetom jednej z nich bola inštalácia a konfigurácia nového vývojového prostredia, ako aj začlenenie a presun zdrojov aplikácií úradu Selor do tohto nového prostredia. Od júna do októbra 2008 došlo k výmene e-mailov, ktoré sa týkali problémov s niektorými aplikáciami, najmä s aplikáciou eRecruiting.

19. Následne sa začalo konanie na obchodných súdoch v Bruseli (Belgicko). Top System konkrétne podala 6. júla 2009 proti úradu Selor a État belge (Belgicko) žalobu na Tribunal de commerce de Bruxelles (Obchodný súd Brusel, Belgicko), ktorou sa v podstate domáhala, aby tento súd určil, že Selor vykonala spätný preklad rámcového softvéru TSF. Top System okrem iného tvrdila, že boli porušené jej výlučné práva k TSF, a navrhla uložiť úradu Selor a État belge (Belgicko) povinnosť nahradiť škodu. Vec bola postúpená na Tribunal de première instance de Bruxelles (Súd prvého stupňa Brusel, Belgicko), ktorý rozhodol, že žaloba o náhradu škody je nedôvodná.

20. Top System podala odvolanie proti tomuto rozsudku na vnútroštátnom súde. V konaní na tomto súde Selor uznáva, že vykonala spätný preklad časti TSF – ktorého funkcionality boli začlenené do aplikácií úradu Selor – s cieľom deaktivovať chybnú funkciu. Selor tvrdí, že bol oprávnený vykonať tento spätný preklad v prvom rade na základe zmluvy, pričom vnútroštátny súd odmieta toto tvrdenie ako nedôvodné, a v druhom rade podľa ustanovení, ktorými sa preberá článok 5 ods. 1 smernice 91/250. Top System naopak popiera existenciu akejkoľvek chyby vo

¹² *Moniteur belge* z 27. júla 1994, s. 19315.

svojich softvéroch a tvrdí, že spätný preklad počítačového programu je mimo zmluvného rámca dovolený len podľa článku 6 tejto smernice, a to nie na účely opravy chýb, ale na účely interoperability nezávislých softvérov.

21. Za týchto okolností Cour d'appel de Bruxelles (Odvolací súd Brusel, Belgicko) rozhodol o prerušení konania a položil Súdnemu dvoru nasledujúce prejudiciálne otázky:

- „1. Má sa článok 5 ods. 1 [smernice 91/250] vykladať v tom zmysle, že dovoľuje oprávnenému nadobúdateľovi počítačového programu vykonať spätný preklad celého programu alebo jeho časti, ak je tento spätný preklad potrebný na to, aby mohol opraviť chyby ovplyvňujúce fungovanie uvedeného programu, vrátane prípadu, keď oprava spočíva v deaktivovaní funkcie ovplyvňujúcej riadne fungovanie aplikácie, ktorej súčasťou je tento program?
2. V prípade kladnej odpovede, musia byť okrem toho splnené podmienky uvedené v článku 6 [smernice 91/250] alebo iné podmienky?“

22. Návrh na začatie prejudiciálneho konania bol doručený do kancelárie Súdného dvora 14. januára 2020. Písomné pripomienky predložili účastníci konania vo veci samej a Európska komisia. Vzhľadom na aktuálne okolnosti týkajúce sa zdravotníckej krízy Súdny dvor rozhodol o zrušení pojednávania. Účastníci konania písomne odpovedali na otázky Súdného dvora.

Analýza

O prvej prejudiciálnej otázke

23. Svojou prvou prejudiciálnou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či článok 5 ods. 1 smernice 91/250 dovoľuje oprávnenému nadobúdateľovi počítačového programu vykonať spätný preklad tohto programu, ak je tento spätný preklad potrebný na opravu chýb ovplyvňujúcich jeho fungovanie. Z rozhodnutia vnútroštátneho súdu vyplýva, že tento súd pochybuje najmä o tvrdení spoločnosti Top System, že spätný preklad počítačového programu je dovolený jedine v prípade uvedenom v článku 6 tejto smernice,¹³ a teda je vylúčený v prípadoch, na ktoré sa vzťahuje článok 5 uvedenej smernice. Na zodpovedanie tejto otázky je potrebné preskúmať oprávnenia nositeľa autorských práv k počítačovému programu vo vzťahu k oprávnenému nadobúdateľovi tohto programu.

O vzťahu medzi nositeľom práv a oprávneným nadobúdateľom počítačového programu

24. V prvom rade článok 4 smernice 91/250 stanovuje výlučné práva nositeľa autorských práv k jeho počítačovému programu, ktoré majú preventívny charakter.¹⁴ Prvým z týchto práv je právo na rozmnožovanie, ktoré je vymedzené mimoriadne široko, lebo zahŕňa nielen akúkoľvek trvalú alebo dočasnú formu rozmnožovania, ale aj úkony týkajúce sa rozmnožovania potrebné na použitie programu. Na rozdiel od iných kategórií diel, v každom prípade diel rozširovaných na ich vlastnom nosiči, je pritom na použitie počítačového programu vždy potrebné, aby bol tento program aspoň dočasne skopírovaný v pamäti počítača. Výlučné práva nositeľa práv teda – pokiaľ ide o počítačové programy – predstavujú rozsiahlejší zásah do súkromnej sféry používateľa než

¹³ Konkrétne na zabezpečenie interoperability počítačového programu vytvoreného nezávisle od rozloženého programu.

¹⁴ Nositeľ práv má právo „robiť alebo povoľovať“.

v prípade iných kategórií chránených predmetov, lebo *de facto* vyžadujú súhlas tohto nositeľa práv aj na samotné použitie programu. Smernica 91/250 pritom neobsahuje výnimky rovnocenné výnimkám stanoveným v článku 5 ods. 1 a v článku 5 ods. 2 písm. b) smernice 2001/29/ES¹⁵.

25. Okrem toho podľa smernice 91/250 sa monopol nositeľa práv vzťahuje na celý rad úkonov súvisiacich so zmenou počítačového programu, vrátane „rozmnožovaní[a] takto vzniknutých programov“. Aj v tomto prípade sú práva nositeľa práv mimoriadne rozšírené v porovnaní klasickými riešeniami v oblasti autorského práva, podľa ktorých sa zmeny diela prípadne stávajú súčasťou výlučnej sféry autora len prostredníctvom zverejnenia výsledku zmeny.

26. Monopol nositeľa autorských práv k počítačovému programu sa teda vzťahuje nielen na klasické úkony týkajúce sa využívania diela v autorskom práve, ale aj na užívanie tohto diela v súkromnej sfére používateľa.

27. Napokon smernica 91/250 zakotvuje právo na rozširovanie, ktorého sa prejednáváná vec netýka.

28. Toto široké vymedzenie oprávnení nositeľa práv je však obmedzené, pokiaľ ide o jeho vzťahy s oprávneným nadobúdateľom jeho počítačového programu. Podľa úvodnej vety článku 4 smernice 91/250 sa totiž nositeľovi práv priznávajú výlučné práva „s [výhradou] ustanovení článkov 5 a 6“ tejto smernice. Aj keď sa teda tieto články prezentujú ako výnimky z výlučných práv,¹⁶ v skutočnosti predstavujú obmedzenie, ktoré je nerozlučne späté s týmito právami. Podľa článku 5 ods. 1 uvedenej smernice pritom úkony uvedené v článku 4 písm. a) a b) tejto smernice – teda rozmnožovanie a všetky formy zmeny programu – nevyžadujú súhlas nositeľa práv, ak sú potrebné na použitie počítačového programu oprávneným nadobúdateľom programu, vrátane opravy chýb.

29. Článok 5 ods. 1 smernice 91/250 však obsahuje vlastnú výhradu, teda že na úkony oprávneného nadobúdateľa počítačového programu uskutočňované v rámci používania uvedeného programu sa nevzťahuje monopol nositeľa práv, „ak nie sú osobitné zmluvné ustanovenia“.

30. V konečnom dôsledku z článku 4 písm. a) a b) smernice 91/250 v skutočnosti vyplýva, že nositeľ autorských práv k počítačovému programu môže vo svojich vzťahoch s oprávneným nadobúdateľom svojho programu zmluvou podrobne upraviť podmienky používania tohto programu týmto nadobúdateľom. Naproti tomu, ak neexistujú také zmluvné ustanovenia, nadobúdateľ je oprávnený uskutočňovať úkony, na ktoré sa v zásade vzťahuje monopol nositeľa práv, pod podmienkou, že neprekročí rámec použitia dotknutého programu v súlade so zamýšľaným účelom, čo zahŕňa opravu chýb.

31. Okrem toho je pravda, že podľa sedemnásteho odôvodnenia smernice 91/250 „konania spočívajúce v zavádzaní a prevádzke potrebn[é] na využívanie oprávnene nadobudnutej rozmnoženiny programu a konania na účely opravy jeho chýb nesmú byť zmluvne zakázané“. Treba však konštatovať, že z rozboru normatívnej časti tejto smernice vyplýva opačný záver. Uvedená smernica totiž nielenže neobsahuje nijaké výslovné ustanovenie, ktorého obsah by zodpovedal tomuto odôvodneniu, ale nepripúšťa dokonca ani výklad, ktorý by zodpovedal tomuto odôvodneniu. Podľa jediného ustanovenia smernice 91/250, ktoré by mohlo prichádzať do úvahy,

¹⁵ Smernica Európskeho parlamentu a Rady z 22. mája 2001 o zosúladiení niektorých aspektov autorských práv a s nimi súvisiacich práv v informačnej spoločnosti (Ú. v. ES L 167, 2001, s. 10; Mim. vyd. 17/001, s. 230).

¹⁶ Článok 5 smernice 91/250 je nazvaný „Výnimky z úkonov podliehajúcich obmedzeniam“.

teda článku 5 ods. 1, sa všetky úkony vymenované v článku 4 písm. a) a b) tejto smernice posudzujú rovnako. Toto ustanovenie teda nenecháva nijaký priestor na výklad, ktorý by umožnil vyňať určité úkony, konkrétne zavádzanie a prevádzku počítačového programu, ako aj opravu chýb, z pôsobnosti výhrady týkajúcej sa osobitných zmluvných ustanovení obsiahnutých v článku 5 ods. 1 uvedenej smernice. Hoci odôvodnenia smernice môžu usmerniť výklad ustanovení, ktoré odzrkadľujú tieto odôvodnenia, nemajú normatívnu hodnotu, ktorá by im umožnila nahradiť nejestvujúce ustanovenia alebo viesť k výkladu *contra legem*.

32. Platí to tým skôr, že článok 9 ods. 1 druhá veta smernice 91/250 výslovne stanovuje, že všetky zmluvné ustanovenia, ktoré sú v rozpore s článkom 6, ako aj s článkom 5 ods. 2 a 3 tejto smernice, sú od počiatku neplatné. Skutočnosť, že normotvorca Únie v tomto ustanovení nespomenul článok 5 ods. 1 uvedenej smernice, teda možno považovať len za zámernú.

33. Ako Komisia tvrdí vo svojej odpovedi na otázku Súdneho dvora položenú v tejto súvislosti, je možné, že sedemnásť odôvodnenie smernice 91/250 odzrkadľuje znenie pôvodného návrhu tejto smernice.¹⁷ V článku 5 ods. 1 tohto návrhu sa totiž rozlišovalo medzi licenčnými zmluvami dojednanými medzi zmluvnými stranami a takzvanými „adhéznymi“ zmluvami, v ktorých bola zmluvná sloboda nadobúdateľa počítačového programu obmedzená na uzatvorenie alebo neuzatvorenie zmluvy. Podľa Komisie sa zákaz spomenutý v sedemnástom odôvodnení týkal len tejto druhej kategórie zmlúv. Faktom zostáva, že v znení článku 5 ods. 1 smernice 91/250, ktoré bolo napokon prijaté, sa toto rozlišovanie nenachádza. Ustanovenia akejkoľvek zmluvy o udelení licencie na používanie počítačového programu teda môžu upravovať všetky aspekty tohto používania, vrátane zavádzania a prevádzky, ako aj opravy chýb.

34. Nie je to také iracionálne, ako sa na prvý pohľad zdá. Samozrejme, je ťažké predstaviť si licenciu na používanie programu, ktorá by úplne zakazovala toto používanie. Používanie programu však môže byť obmedzené, napríklad pokiaľ ide o počet počítačov, na ktorých sa môže program nainštalovať a používať, takže jeho zavádzanie a prevádzka na ďalších počítačoch – a to aj v prípade, ak by ich vykonával ten istý nadobúdateľ¹⁸ –, by boli zakázané. Platí to tým skôr v prípade opravy chýb, ktorá zvyčajne nepatrí k úkonom potrebným na použitie počítačového programu v súlade so zamýšľaným účelom. Oprava chýb teda môže byť vyhradená nositeľovi autorských práv bez toho, aby ovplyvnila celistvosť licencie na používanie programu.¹⁹

35. Chápem teda konštatovanie, ktoré Súdny dvor uviedol v rozsudku SAS Institute²⁰, že na základe sedemnásť odôvodnenia smernice 91/250 úkony potrebné na používanie, ktoré spočívajú v zavádzaní a prevádzke počítačového programu, nesmú byť zmluvne zakázané v tom zmysle, že licencia na používanie, ktorá by úplne zakazovala úkony potrebné na toto používanie, by si sama protirečila.²¹ Naopak, toto konštatovanie podľa môjho názoru nemožno vykladať tak, že priznáva tomuto odôvodneniu samostatnú normatívnu hodnotu.

¹⁷ Pozri návrh smernice Rady o právnej ochrane počítačových programov [KOM(88) 816 v konečnom znení], predložený Komisiou 5. januára 1989.

¹⁸ Na rozdiel od článku 5 ods. 3 smernice 91/250 v článku 5 ods. 1 tejto smernice nie je spomenutý používateľ rozmnoženiny programu, ale nadobúdateľ programu, bez ohľadu na počet nadobudnutých rozmnoženín.

¹⁹ Okrem toho na zmluvy o používaní počítačových programov sa uplatňujú ďalšie právne predpisy, ako napríklad predpisy týkajúce sa zmluvného práva, ochrany spotrebiteľov alebo hospodárskej súťaže. Tieto predpisy obmedzujú zmluvnú slobodu zmluvných strán, pričom chránia nadobúdateľov počítačových programov pred nekalým konaním nositeľov autorských práv k týmto programom.

²⁰ Rozsudok z 2. mája 2012 (C-406/10, EU:C:2012:259, bod 58).

²¹ Keďže by odporovala samotnému cieľu zmluvy o používaní počítačového programu.

36. Pokiaľ ide konkrétnejšie o opravu chýb, výklad, podľa ktorého nie je možné zmluvne vylúčiť oprávnenie nadobúdateľa programu vykonať túto opravu, by vytvoril nerovnováhu na úkor nositeľov autorských práv. Táto nerovnováha by bola ešte väčšia, ak by si Súdny dvor osvojil môj návrh odpovede v prejednávanej veci a konštatoval by, že nadobúdateľovi treba priznať právomoc vykonať spätný preklad programu na účely tejto opravy bez toho, aby si vopred vyžiadal povolenie od nositeľa práv. Nositeľ práv by tým totiž stratil akúkoľvek možnosť namietať proti tomuto spätnému prekladu.²²

37. Zdá sa však, že táto otázka za okolností, akými sú okolnosti, o ktoré ide vo veci samej, nie je dôležitá. Zo spisu týkajúceho sa tejto veci totiž vyplýva, že zmluva medzi spoločnosťou Top System a úradom Selor neobsahuje nijaké ustanovenie, ktoré by tomuto úradu zakazovalo opraviť chyby v počítačových programoch uvedenej spoločnosti, alebo táto spoločnosť sa v každom prípade v konaní na vnútroštátnom súde neodvoláva na také ustanovenia. Selor je teda podľa článku 5 ods. 1 smernice 91/250 oprávnený opraviť chyby v dotknutých programoch.

38. Teraz teda treba preskúmať, či toto ustanovenie dovoľuje nadobúdateľovi počítačového programu vykonať spätný preklad tohto programu s cieľom opraviť jeho chyby. Na začiatku tohto skúmania uvediem niekoľko vysvetlení týkajúcich sa pojmu „spätný preklad“.

O pojme „spätný preklad“

39. Ako som už uviedol,²³ počítačový program, napísaný programátorom v programovacom jazyku zrozumiteľnom pre človeka, sa musí následne pretransformovať do podoby zrozumiteľnej pre počítač, teda do strojového jazyka. Táto operácia sa uskutočňuje pomocou špeciálneho programu – kompilátora – a nazýva sa „kompilácia“. Verzia programu v programovacom jazyku sa nazýva „zdrojový kód“ a verzia v strojovom jazyku „strojový kód“. Nejde o obyčajný prepis programu do binárneho kódu, ale o „preklad“ príkazov, ktoré sú funkčne a abstraktne sformulované v zdrojovom kóde, do konkrétnych príkazov pre súčasti procesora počítača s danou štruktúrou. Niektoré programy napísané v programovacích jazykoch bližších strojovému jazyku (takzvaných „nízkoúrovňových“ jazykoch) sa nekompilujú, ale zostavujú. Je to proces podobný procesu kompilácie a – keďže smernica 91/250 nerozlišuje tieto dva procesy – je potrebné konštatovať, že kompilované programy a zostavované programy sa musia z hľadiska právnych predpisov posudzovať rovnako.

40. Počítačové programy sa zvyčajne rozširujú iba vo forme strojového kódu. Strojový kód pritom nie je zrozumiteľný pre človeka. Pokiaľ sa teda oprávnený nadobúdateľ počítačového programu chce oboznámiť s obsahom programu a upraviť ho, najmä s cieľom opraviť chyby, musí pretransformovať strojový kód, ktorým disponuje, do podoby programu zrozumiteľnej pre človeka, teda sformulovanej v programovacom jazyku. Táto operácia, nazývaná „spätný preklad“, spočíva v tom, že z príkazov pre procesor zapísaných v strojovom kóde sa reprodukovujú funkčné príkazy programu. Spätný preklad je teda určitým druhom „reverzného inžinierstva“ (*reverse engineering*), čiže operáciou, ktorou sa dá na základe hotového produktu zistiť, z čoho sa skladá zložitý nástroj, aplikovaná na počítačové programy.

41. Spätný preklad však nedovoľuje reprodukovať pôvodný zdrojový kód dotknutého počítačového programu. Pri procese kompilácie sa totiž určité informácie obsiahnuté v zdrojovom kóde, ktoré nie sú podstatné pre fungovanie procesora počítača, stratia a proces

²² Nemožno pritom vylúčiť, že spätný preklad sa vykoná s neoprávneným cieľom, ktorý nebude súvisieť s opravou chýb.

²³ Pozri bod 5 vyššie.

spätného prekladu neumožňuje obnoviť ich. Z toho istého zdrojového kódu navyše môžu po kompilácii vyplynúť rôzne výsledky v závislosti od konfigurácie kompilátora. Výsledok spätného prekladu teda predstavuje tretiu verziu programu, často nazývanú „kvázizdrojový kód“. Faktom zostáva, že takto rozložený program možno opäť rekompilovať do funkčného strojového kódu.

O spätnom preklade ako jednom z prvkov tvoriacich monopol autora

42. Oprávnené subjekty, ktoré predložili v prejednávanej veci pripomienky, jednomyseľne odpovedali na otázku, ktorá im bola položená, či sa na spätný preklad počítačového programu vzťahujú výlučné práva autora, ako sú vymedzené v článku 4 písm. a) a b) smernice 91/250, kladne. Komisia predložila v tejto súvislosti podrobnú odpoveď. V podstate zastáva názor, že hoci spätný preklad ako taký nie je v týchto ustanoveniach priamo uvedený, na viaceré úkony, ktoré spoločne predstavujú proces spätného prekladu, ako je rozmnoženie a zmena počítačového programu, sa jednoznačne vzťahuje monopol autora.

43. Súhlasím s týmto názorom.

44. Podľa článku 1 ods. 2 prvej vety smernice 91/250 sa totiž ochrana podľa tejto smernice vzťahuje na vyjadrenia počítačového programu v akejkoľvek forme. Ako pritom Súdny dvor už rozhodol, tak zdrojový kód, ako aj strojový kód predstavujú dve formy vyjadrenia toho istého počítačového programu, pričom obe formy sú chránené.²⁴ Prechod z jednej formy do druhej si teda vyžaduje rozmnoženie a zmenu programu.

45. Pokiaľ ide o spätný preklad, ten spočíva v zmene programu v (chránenej) forme strojového kódu na „kvázizdrojový kód“. Tento druhý kód je rozmnožením programu, ktoré vyplýva z jeho zmeny, pričom táto zmena spočíva v preklade zo strojového jazyka do programovacieho jazyka. Na také rozmnoženie sa výslovne vzťahuje výlučné právo autora programu podľa článku 4 písm. b) smernice 91/250.

46. Navyše to potvrdzuje devätnáste odôvodnenie tejto smernice, podľa ktorého „neoprávnené rozmnožovanie, preklad, úprava alebo zmena formy kódu, v ktorej bola rozmnoženina počítačového programu dodaná, ohrozuje [porušuje – *neoficiálny preklad*] výlučné práva autora“.

47. Posledné potvrdenie skutočnosti, že spätný preklad spadá pod článok 4 písm. a) a b) smernice 91/250, napokon možno nájsť v článku 6 ods. 1 tejto smernice. V jej článku 6, nazvanom „Rozklad [Spätný preklad – *neoficiálny preklad*]“, je spomenuté „[rozmnoženie kódu alebo] preklad jeho formy v zmysle článku 4 písm. a) a b)“²⁵ uvedenej smernice. Ide teda o nepriamu definíciu pojmu „spätný preklad“ v zmysle smernice 91/250, ktorá výslovne odkazuje na výlučné práva autora počítačového programu vymenované v článku 4 písm. a) a b) tejto smernice.

48. Je teda potrebné konštatovať, že na spätný preklad počítačového programu sa vzťahujú výlučné práva autora takého programu uvedené v článku 4 písm. a) a b) smernice 91/250.

²⁴ Rozsudok z 2. mája 2012, SAS Institute (C-406/10, EU:C:2012:259, body 37 a 38).

²⁵ Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

O začlenení spätného prekladu do pôsobnosti článku 5 ods. 1 smernice 91/250

49. Z konštatovania uvedeného v predchádzajúcom bode vyššie vyplýva, že na otázku, či sa na spätný preklad vzťahuje výnimka (alebo presnejšie obmedzenie) uvedená v článku 5 ods. 1 smernice 91/250, treba odpovedať kladne. V tomto smere súhlasím s Komisiou.

50. Podľa tohto ustanovenia má totiž oprávnený nadobúdateľ počítačového programu právo uskutočňovať všetky úkony vymenované v článku 4 písm. a) a b) smernice 91/250, pokiaľ sú tieto úkony potrebné na použitie tohto programu, vrátane opravy chýb. Je teda logické, že ak spätný preklad alebo úkony, ktoré sú jeho súčasťou, ako napríklad rozmnoženie a zmena kódu, patria do oblasti chránenej podľa článku 4 písm. a) a b) tejto smernice, tieto úkony musia nevyhnutne patriť aj do oblasti, na ktorú sa vzťahuje článok 5 ods. 1 uvedenej smernice.

51. Výklad týchto ustanovení, ktorý presadzuje Top System a podľa ktorého taký spätný preklad patrí do sféry monopolu autora podľa článku 4 písm. a) a b) smernice 91/250, ale je vyňatý z pôsobnosti výnimky uvedenej v článku 5 ods. 1 tejto smernice, nemožno prijať. Systematika a znenie týchto ustanovení jednoznačne svedčia o tom, že tieto dva výklady nemôžu existovať popri sebe.

O význame článku 6 smernice 91/250

52. Top System však tvrdí, že vzhľadom na článok 6 smernice 91/250 je potrebné podať iný výklad článku 5 ods. 1 tejto smernice, než je ten, ktorý som navrhol vyššie. Podľa tejto spoločnosti totiž článok 6 uvedenej smernice predstavuje v istom zmysle *lex specialis* a je jediným ustanovením, ktoré sa týka spätného prekladu. Keďže toto ustanovenie má povahu *lex specialis*, spätný preklad je vyňatý z pôsobnosti článku 5 ods. 1 smernice 91/250. Vzhľadom na to, že článok 6 tejto smernice povoľuje spätný preklad len s cieľom zabezpečiť interoperabilitu nezávisle vytvorených počítačových programov, spätný preklad, ktorého cieľom je opraviť chyby v počítačovom programe, vykonaný bez súhlasu nositeľa autorských práv je zakázaný.

53. Táto argumentácia však neobstojí.

54. Ako som totiž uviedol, v článku 5 ods. 1 smernice 91/250 nie sú vymenované jednotlivé úkony, ktoré patria do jeho pôsobnosti. Toto ustanovenie len odkazuje na článok 4 písm. a) a b) tejto smernice, pričom stanovuje, že povinnosť získať súhlas nositeľa autorských práv sa nevzťahuje na „úkony uvedené“ v spomenutom článku 4 písm. a) a b), pokiaľ sú potrebné na použitie počítačového programu. V tomto ustanovení sa navyše nenachádza nijaká výhrada týkajúca sa článku 6 uvedenej smernice.

55. Naproti tomu článok 6 ods. 1 smernice 91/250 sa týka dvoch špecifických kategórií spomedzi úkonov, na ktoré sa vzťahuje článok 4 písm. a) a b) tejto smernice, a to „[rozmnoženia kódu]“ a „preklad[u] jeho formy“, a to v prípade, ak sú tieto úkony nevyhnutné na získanie informácie potrebnej na dosiahnutie interoperability nezávisle vytvoreného počítačového programu s inými programami, teda na iný účel než ten, ktorý je uvedený v článku 5 ods. 1 spomenutej smernice.

56. Nič teda nenasvedčuje tomu, že článok 6 smernice 91/250 predstavuje *lex specialis* vo vzťahu k článku 5 ods. 1 tejto smernice. Tieto dve ustanovenia majú iný rozsah pôsobnosti, lebo sa týkajú dvoch rôznych situácií. Článok 5 ods. 1 sa týka úkonov potrebných na použitie počítačového

programu, vrátane opravy chýb, zatiaľ čo článok 6 sa týka úkonov potrebných na zabezpečenie interoperability nezávisle vytvorených programov. Tieto ustanovenia sú teda navzájom nezávislé a vôbec nie je medzi nimi vzťah *lex specialis* a *lex generalis*.

57. Tvrdenie spoločnosti Top System, že článok 6 smernice 91/250 je jediným ustanovením, ktoré povoľuje spätný preklad počítačového programu, teda treba zamietnuť.

Význam prípravných prác týkajúcich sa smernice 91/250

58. Konštatovanie, že článok 5 ods. 1 smernice 91/250 sa vzťahuje na spätný preklad počítačového programu, ktorého cieľom je opraviť chyby tohto programu, nespochybňujú – v rozpore s tým, čo tvrdí Top System –, závery vyplývajúce z prípravných prác týkajúcich sa tejto smernice.

59. Nesúhlasím teda s tvrdeniami spoločnosti Top System, uvedenými najmä v jej odpovedi na otázku Súdneho dvora, že prípravné práce týkajúce sa smernice 91/250 preukazujú, že spätný preklad chráneného počítačového programu je možný len za okolností a na účely, ktoré sú vymedzené v článku 6 tejto smernice. V dokumentoch, ktoré cituje Top System, sa totiž uvádza, že od začiatku prípravných prác bolo jasné, že výlučné práva autorov, ktoré sú vymedzené v článku 4 písm. a) a b) uvedenej smernice, zahŕňajú spätný preklad chráneného programu. Vzhľadom na to, že článok 5 ods. 1 smernice 91/250 dovoľuje oprávnenému nadobúdateľovi uskutočňovať všetky úkony vymenované v článku 4 písm. a) a b) tejto smernice, ak je to potrebné na použitie programu, vrátane opravy chýb, pritom k týmto úkonom nevyhnutne patrí aj spätný preklad. Celá diskusia počas legislatívneho procesu týkajúceho sa smernice 91/250, ktorá viedla k doplneniu súčasného článku 6 tejto smernice do pôvodného návrhu Komisie, sa teda týkala spätného prekladu vykonaného *mimo* zvyčajného využívania počítačového programu, a teda mimo rámca článku 5 ods. 1 uvedenej smernice. Išlo totiž o spätný preklad na účely interoperability programov, ktoré vytvorili nezávislí autori.

60. Je teda nesprávne tvrdiť – ako to tvrdí Top System –, že otázka spätného prekladu je definitívne vyňatá z článku 5 smernice 91/250. Na to, aby bol spätný preklad vyňatý z článku 5 ods. 1 tejto smernice, by totiž musel byť vyňatý aj z článku 4 písm. a) a b) tejto smernice, čo by znamenalo, že by vôbec nepatrilo do výlučnej sféry nositeľa autorských práv, pokiaľ neexistuje iné ustanovenie, ktoré mu môže zabezpečiť ochranu proti spätnému prekladu. Taký záver by bol pritom absurdný.

61. Prípravné dokumenty týkajúce sa smernice 91/250 totiž preukazujú len to, že sa upustilo od pôvodnej myšlienky začleniť výnimku týkajúcu sa spätného prekladu na účely interoperability do osobitného odseku článku 5 tejto smernice (odlišného od odseku 1 tohto článku) a namiesto toho bol vytvorený nový, podrobnejší článok venovaný tejto výnimke. To však nemá nijaký vplyv na dosah článku 5 ods. 1 uvedenej smernice.

62. Je pravda, že Rada značne obmedzila rozsah tejto novej výnimky. Upustilo sa najmä o myšlienky, ktorú pôvodne predstavila Komisia, umožniť spätný preklad na účely údržby novovytvoreného programu, ktorý je interoperabilný s rozloženým programom. Podľa môjho názoru je to spôsobené tým, že podľa článku 9 ods. 1 druhej vety smernice 91/250 sa – na rozdiel od toho, ako je to v prípade článku 5 ods. 1 –, od tejto výnimky nemožno odchyliť zmluvou. Cieľom teda bolo chrániť nositeľov autorských práv pred nekalým konaním. Nič to nemení na tom, že v tomto prípade ciele vykonávania spätného prekladu nesúvisia so zvyčajným využívaním

programu.²⁶

63. Súhlasím teda s názorom Komisie, že prípravné práce týkajúce sa smernice 91/250 neumožňujú dospieť k iným záverom, než sú závery, ktoré vyplývajú z doslovného a systematického výkladu článku 5 ods. 1 tejto smernice.

Návrh odpovede

64. Navrhujem teda odpovedať na prvú prejudiciálnu otázku tak, že článok 5 ods. 1 smernice 91/250 sa má vykladať v tom zmysle, že dovoľuje oprávnenému nadobúdateľovi počítačového programu vykonať spätný preklad tohto programu, ak je tento spätný preklad potrebný na opravu chýb ovplyvňujúcich jeho fungovanie.

O druhej prejudiciálnej otázke

65. Svojou druhou prejudiciálnou otázkou sa vnútroštátny súd pýta, či v prípade, ak sa má článok 5 ods. 1 smernice 91/250 vykladať tak, že dovoľuje oprávnenému nadobúdateľovi počítačového programu vykonať spätný preklad tohto programu, ak je tento spätný preklad potrebný na opravu chýb, tento spätný preklad musí spĺňať požiadavky stanovené v článku 6 tejto smernice alebo iné požiadavky.

O uplatniteľnosti požiadaviek vyplývajúcich z článku 6 smernice 91/250

66. Článok 6 smernice 91/250 zavádza výnimku z výlučných práv nositeľa autorských práv k počítačovému programu, ktorá dovoľuje spätný preklad tohto programu, ak je to potrebné na zabezpečenie kompatibility iného programu, ktorý bol vytvorený nezávisle, s týmto programom. S touto výnimkou sú spojené viaceré podmienky a zákazy, ktoré sú vymenované v tomto ustanovení.

67. Podľa mojej analýzy²⁷ je článok 6 smernice 91/250 nezávislý od článku 5 tejto smernice, najmä od odseku 1 tohto článku. Výnimka, ktorú zavádza článok 6 uvedenej smernice, má inú pôsobnosť a iné ciele než výnimka uvedená v článku 5 ods. 1 tej istej smernice a tiež inak vymedzuje úkony, ktoré povoľuje.

68. Požiadavky stanovené v článku 6 smernice 91/250 sa teda nemôžu priamo ani analogicky uplatniť na výnimku uvedenú v článku 5 ods. 1 tejto smernice.

69. To však ešte neznamená, že uplatnenie tejto poslednej uvedenej výnimky nemusí spĺňať nijakú požiadavku.

²⁶ Okrem toho, ako vysvetlím nižšie, článok 5 ods. 1 smernice 91/250 podľa môjho názoru nedovoľuje spätný preklad počítačového programu na účely údržby rozloženého programu s výnimkou opravy chýb v užšom zmysle (pozri body 75 a 76 nižšie).

²⁷ Pozri najmä body 52 až 56 vyššie.

O ostatných uplatniteľných požiadavkách

70. Vzhľadom na formuláciu článku 5 ods. 1 smernice 91/250 sú totiž s výnimkou z výlučných práv zavedenou v tomto ustanovení nerozlučne spojené určité podmienky a určité obmedzenia.²⁸

71. V prvom rade táto výnimka sa vzťahuje len na oprávneného nadobúdateľa počítačového programu. Táto skutočnosť podľa všetkého v konaní vo veci samej nespôsobuje problémy, a teda nie je potrebné podrobnejšie sa ňou zaoberať.

72. Okrem toho uskutočnené úkony, v prejednávacom prípade úkony, ktoré spoločne predstavujú spätný preklad počítačového programu,²⁹ musia byť potrebné na použitie tohto programu v súlade so zamýšľaným účelom a presnejšie na opravu chýb. Táto podmienka si vyžaduje nasledujúce poznámky.

73. Po prvé je potrebné vymedziť pojem „chyba“. Samotná existencia chyby v počítačovom programe totiž môže byť predmetom sporu medzi autorom a používateľom tohto programu.³⁰ To, čo z pohľadu tohto používateľa môže byť chyba, môže byť z pohľadu autora tohto programu funkcionálna alebo zámerná vlastnosť. Hoci v smernici 91/250 sa nenachádza definícia tohto výrazu, možno ju vyvodiť zo znenia a účelu článku 5 ods. 1 tejto smernice.

74. Podľa tohto ustanovenia úkony, ktoré uskutoční oprávnený nadobúdateľ počítačového programu, mu musia umožniť „použitie [tohto] programu... v súlade so zamýšľaným účelom, vrátane opravy chýb“. Oprava chýb teda spadá pod použitie programu v súlade so zamýšľaným účelom.

75. Zamýšľaným účelom počítačového programu je účel vymedzený jeho autorom alebo prípade účel, na ktorom sa dodávateľ a nadobúdateľ programu dohodli pri jeho nadobudnutí. Chyba je teda porucha, ktorá bráni použitiu programu v súlade s týmto účelom. Úkony používateľa, vrátane spätného prekladu, uskutočnené bez súhlasu nositeľa autorských práv môže odôvodniť len oprava takých chýb.

76. Naopak, opravou chýb, ktorá odôvodňuje také úkony, nie je nijaká úprava alebo zlepšenie programu oproti jeho pôvodnému zamýšľanému účelu. Ide najmä o aktualizáciu programu spojenú s technickým pokrokom. Inak povedané, technická zastaranosť počítačového programu nie je chybou v zmysle článku 5 ods. 1 smernice 91/250.

77. Keďže totiž počítačové programy nielenže predstavujú kategóriu úžitkových diel, ale navyše patria do odvetvia, ktoré sa mimoriadne rýchlo technicky vyvíja, je prirodzené, že časom sa zmenia na zastarané. Náprava tejto zastaranosti prostredníctvom aktualizácie počítačových programov, či dokonca ich nahradenia novými programami pritom spadá pod zvyčajné využívanie týchto programov ako predmetov chránených autorským právom, a teda sa na ňu vzťahujú oprávnenia nositeľov tohto práva.

78. Po druhej zásah používateľa počítačového programu musí byť potrebný z hľadiska sledovaného cieľa. V prejednávacom prípade ide o to, či a do akej miery je spätný preklad počítačového programu potrebný na opravu jeho chýb.

²⁸ Pozri najmä JANSSENS, M.-CH.: c. d., s. 127.

²⁹ Pozri body 45 až 47 vyššie.

³⁰ V konaní vo veci samej Top System popiera existenciu chyby v predmetnom programe, hoci vnútroštátny súd poukazuje na znalecký posudok, v ktorom sa konštatuje existencia takej chyby.

79. Určite existujú chyby, ktoré sa dajú opraviť bez prístupu k zdrojovému kódu programu, a to buď „manuálne“ používateľom, alebo pomocou príslušného softvéru. Zdá sa však, že účastníci konania, ktorí predložili pripomienky v prejednávanej veci, sa zhodujú na tom, že táto oprava si najčastejšie vyžaduje vykonať úpravy v samotnom kóde programu. Keďže strojový kód je pre človeka nezrozumiteľný, na vykonanie takej opravy je potrebné získať prístup k pôvodnému zdrojovému kódu alebo preložiť strojový kód do zdrojového kódu („kvázizdrojového kódu“³¹). Vzniká teda nasledujúca otázka: za akých okolností táto potreba odôvodňuje, aby oprávnený nadobúdateľ programu vykonal jeho spätný preklad?

80. Top System tvrdí, že také prípady sú veľmi zriedkavé a výnimočné. Podľa tejto spoločnosti vo väčšine prípadov buď oprávnený nadobúdateľ počítačového programu už disponuje zdrojovým kódom, alebo mu ho môže sprístupniť nositeľ autorských práv, alebo opravu chýb má podľa servisnej zmluvy zabezpečiť nositeľ práv.

81. Nechávam stranou hypotézu, podľa ktorej oprávnený nadobúdateľ disponuje nekompilovanou alebo už rozloženou verziou programu, teda má prístup k zdrojovému kódu. Je zrejmé, že v tejto situácii nie je potrebný spätný preklad. Problematickejší je vzťah medzi týmto nadobúdateľom a nositeľom autorských práv k počítačovému programu a ich vzájomné povinnosti. Nejde tu však o potrebu spätného prekladu programu na opravu chýb, ale o podmienku uplatnenia článku 5 ods. 1 smernice 91/250, teda o neexistenciu zmluvných ustanovení, ktoré bránia jeho uplatneniu.

82. Pripomínam, že článok 5 ods. 1 smernice 91/250 sa uplatní, „ak nie sú osobitné zmluvné ustanovenia“. Inak povedané, v zmluve o nadobudnutí programu môže byť upravené používanie programu, vrátane opravy chýb, tak, že sa obmedzí možnosť nadobúdateľa uskutočňovať úkony, na ktoré sa vzťahuje monopol nositeľa práv, na účely tejto opravy. Toto obmedzenie môže siahť až po absolútny zákaz opravy chýb nadobúdateľom.³² V takom prípade sa výnimka uvedená v tomto ustanovení neuplatní a úkony nadobúdateľa sú obmedzené na úkony, ktoré sú povolené podľa zmluvy.

83. Naproti tomu, ak zmluva medzi zmluvnými stranami neobsahuje také obmedzenie, oprávnený nadobúdateľ počítačového programu podľa môjho názoru môže uskutočňovať úkony vymenované v článku 4 písm. a) a b) smernice 91/250, vrátane spätného prekladu programu, ak je to potrebné okrem iného na opravu chýb. Tento nadobúdateľ nemá iné povinnosti voči nositeľovi autorských práv k programu. Nie je teda povinný požiadať nositeľa práv, aby opravil chyby, ani si vyžiadať prístup k zdrojovému kódu programu, ani navrhnúť, aby súd nariadil nositeľovi práv, aby uskutočnil určitý úkon. Naopak, hoci také povinnosti nevyplývajú z článku 5 ods. 1 uvedenej smernice, treba mať na zreteli, že spätný preklad je namáhavý a nákladný proces s neistým výsledkom. V praxi teda používatelia využijú túto techniku až ako krajné riešenie.³³

84. Samozrejme, prináleží príslušnému súdu, aby v prípade sporu určil presný obsah zmluvných práv a povinností účastníkov zmluvy o nadobudnutí počítačového programu.

85. Hoci oprava chyby si často vyžaduje úpravu nepatrnej časti kódu počítačového programu, na nájdenie tejto malej časti môže byť potrebné vykonať spätný preklad značnej časti, či dokonca celého programu. Preto sa nemožno domnievať, že taký spätný preklad nie je potrebný na opravu chyby, lebo by to znemožnilo opravu a zbavilo výnimku uvedenú v článku 5 ods. 1 smernice

³¹ Pozri bod 41 vyššie.

³² Taká možnosť podľa môjho názoru existuje napriek zneniu sedemnásteho odôvodnenia smernice 91/250 (pozri body 31 až 34 vyššie).

³³ Tento znak spätného prekladu zdôrazňujú mnohí autori. Pozri najmä BING, J.: c. d., s. 423 a 424.

91/250 potrebného účinku. Oprávnený nadobúdateľ počítačového programu teda podľa tohto ustanovenia môže vykonať spätný preklad programu v rozsahu, ktorý je potrebný nielen na opravu chyby *stricto sensu*, ale aj na nájdenie tejto chyby a časti programu, ktorú treba upraviť.

86. Napokon je potrebné konštatovať, že v článku 5 ods. 1 smernice 91/250 sa nenachádza nijaká zmienka o obmedzeniach týkajúcich sa používania informácií získaných pomocou spätného prekladu počítačového programu, ako sú obmedzenia uvedené v článku 6 ods. 2 tejto smernice. Z toho však nevyplýva, že oprávnený nadobúdateľ počítačového programu, ktorý vykonal spätný preklad tohto programu s cieľom opraviť jeho chyby, je oprávnený následne používať výsledok tohto spätného prekladu na iné účely.

87. Podľa článku 4 písm. b) smernice 91/250 sa totiž monopol autora vzťahuje nielen na „preklad, spracovanie, úpravu a každú inú zmenu počítačového programu“, ale aj na „rozmnožovanie takto vzniknutých programov“, teda v prípade spätného prekladu na zdrojový kód získaný týmto spätným prekladom. Každé rozmnožovanie uvedeného zdrojového kódu s iným cieľom, než je oprava chýb, teda podlieha súhlasu nositeľa autorských práv. Okrem toho článok 4 písm. c) tejto smernice zakazuje verejné rozširovanie rozmnoženiny počítačového programu bez súhlasu nositeľa autorských práv k tomuto programu, čo sa vzťahuje aj na rozmnoženiny zdrojového kódu získané spätným prekladom.

88. Naproti tomu podľa článku 1 ods. 2 smernice 91/250 nie sú chránené informácie, ktoré netvoria program v pravom zmysle slova, teda určitú formu jeho vyjadrenia.³⁴

89. Navrhujem teda odpovedať na druhú prejudiciálnu otázku tak, že článok 5 ods. 1 smernice 91/250 sa má vykladať v tom zmysle, že pre spätný preklad počítačového programu podľa tohto ustanovenia, ktorý vykoná oprávnený nadobúdateľ s cieľom opraviť jeho chyby, neplatia požiadavky uvedené v článku 6 tejto smernice. Naopak, taký spätný preklad možno vykonať len v rozsahu, ktorý je potrebný na túto opravu, a v medziach zmluvných povinností nadobúdateľa.

Návrh

90. So zreteľom na vyššie uvedené úvahy teda navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal na prejudiciálne otázky, ktoré mu položil Cour d'appel de Bruxelles (Odvolací súd Brusel, Belgicko), takto:

1. Článok 5 ods. 1 smernice Rady 91/250/EHS zo 14. mája 1991 o právnej ochrane počítačových programov sa má vykladať v tom zmysle, že dovoľuje oprávnenému nadobúdateľovi počítačového programu vykonať spätný preklad tohto programu, ak je tento spätný preklad potrebný na opravu chýb ovplyvňujúcich jeho fungovanie.

³⁴ Musím uviesť, že podľa môjho názoru tento výklad neposkytuje nositeľovi autorských práv k počítačovému programu menšiu ochranu, než je ochrana, ktorú poskytuje článok 6 ods. 2 smernice 91/250 v prípade spätného prekladu na účely zabezpečenia interoperability nezávisle vytvorených programov. Článok 6 ods. 2 totiž v spojení s článkom 1 ods. 2 tejto smernice možno vykladať len v tom zmysle, že výraz „informácia“ označuje len prvky počítačového programu, ktoré sú chránené podľa uvedenej smernice, teda formy jeho vyjadrenia, a nie „myšlienky a princípy, na ktorých [sú] založen[é]“ tieto prvky. Okrem toho pripomínam, že podľa článku 9 ods. 1 druhej vety smernice 91/250 spätný preklad založený na článku 6 tejto smernice nemožno vylúčiť zmluvou na rozdiel od spätného prekladu vykonaného na účely opravy chýb.

2. Článok 5 ods. 1 smernice 91/250 sa má vykladať v tom zmysle, že pre spätný preklad počítačového programu podľa tohto ustanovenia, ktorý vykoná oprávnený nadobúdateľ s cieľom opraviť jeho chyby, neplatia požiadavky uvedené v článku 6 tejto smernice. Naopak, taký spätný preklad možno vykonať len v rozsahu, ktorý je potrebný na túto opravu, a v medziach zmluvných povinností nadobúdateľa.